

Cuprins

<i>Mulțumiri</i>	9
<i>Istoria localității Lindenfeld scrisă de cineva care a trecut pe acolo</i>	11
Capitolul unu	21
Capitolul doi.....	46
Capitolul trei	69
Capitolul patru	98
Capitolul cinci	125
Capitolul șase.....	153
Capitolul șapte	181
Capitolul opt	210

© 2005, 2006, 2013 by Editura POLIROM

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: ilustrație de Radu Răileanu după o fotografie de Carmen Morar

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1, sector 4,
040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

MORAR, IOAN T.

Lindenfeld / Ioan T. Morar. Ed. a 3-a. – Iași : Polirom, 2013

ISBN print: 978-973-46-3351-7

ISBN ePub: 978-973-46-2153-8

ISBN PDF: 978-973-46-3015-8

821.135.1-31

Printed in ROMANIA

M IOAN T.
MORAR
Lindenfeld

roman

Ediția a III-a

POLIROM
2013

O lună mai târziu, tot Garcia îi spuse că vor fi ridicăți toți cei trei șefi ai lui care știau de bani. „Va veni un comando și-i va lua să-i judece.” Un transfer bancar reușit – și Klaus a dispărut în Brazilia. Cu o mare parte din bani a cumpărat diamante. Restul fondurilor le-a transferat în Elveția, în depozite pe termen lung. Așa a început să facă avere, o avere pentru care a călătorit foarte mult. Practic, nu avea un loc pe care să-l numească acasă. Casa lui erau două geamantane de piele. Și nenumăratele camere de hotel sau cabinele de pe vapor. Pentru o vreme, casă i-au fost câteva paradisuri fiscale recent apărute.

A cumpărat pământ în toată America Latină, exact în zonele în care urmau să fie tăiate pădurile ca să se facă șosele sau căi ferate. Rețeaua informativă a Fundației pentru Viitorul Lumii funcționa. După ridicarea celor trei naziști care urmau să plătească pentru crimele de război, nu se știa că banii au dispărut. Parolele, instrucțiunile și numerele de cont nu se schimbaseră. Informațiile din rețea și banii scoși deja afară făceau alți bani, într-un ritm amețitor. Concesiunile forestiere, plantațiile de cafea și, apoi, primele vapoare cumpărate și înregistrate în Panama l-au îndepărtat tot mai mult de nemții care se ascundeau. El nu mai avea de ce să se ascundă. Sau, cum avea să-i spună mai târziu lui Otto, „pentru iubitorii de paradoxuri: ascunde faptul că se ascunde”.

În zece ani, devenise un prosper om de afaceri. Bogat, tot mai bogat. Atenția „comercială” i s-a îndreptat spre America de Nord, a început tranzacțiile la Bursa din New York. Abia după ce presa internațională a vorbit, cu destulă timiditate, pentru prima oară, despre germanii care suferiseră nevinovați, despre miile de deportați în Siberia sau în Asia sovietică și despre măsurile reparatorii, a îndrăznit să redevină german. Și-a prezentat cazul într-o corespondență cu oficialitățile de la Bonn și a fost recunoscut drept Klaus Bernath, născut în 1927, la

23 martie, la Lindenfeld, fiul lui Kurt Bernath și al Hertei Bernath (născută Schmidt).

Ceva mai târziu i s-a acordat cetățenia germană, drept care s-a și deplasat, atunci, pentru prima dată, în Germania Federală. Ocolise aproape tot globul, rătăcise țări pentru a ajunge, într-un târziu, înapoi la pământul străbunilor săi. Târziu, dar nu prea târziu.

S-a reobișnuit destul de greu cu vechea sa identitate. După ce te ascunzi ani de zile, te simți hăituit chiar dacă ai ieșit din ascunzătoare. Pentru Klaus, ascunzătoarea n-a fost în peșteri, nici în catacombe. Ascunzătoarea lui a fost una de hîrtie: un nume de împrumut pe un pașaport fals. Și tot eșafodajul de falsuri care decurgea de aici: reflexul de a răspunde la un alt nume, reflexul de a semna cu numele fals. Apoi povestea falsă a vieții, în caz că era întrebat ceva. O altă biografie în care să te poți simți totuși confortabil, din care să nu-l poată nimeni alunga, pe neașteptate, cu cîteva întrebări incuietoare din partea autorităților sau a curioșilor de tot felul.

Mai ales pe vapor, cînd se trezea dimineța și încerca să-și fabrice amintiri belgiene, nu-i veneau în cap decît întîmplări din Lindenfeld și Caransebeș. Ce să facă cu ele? Imaginile din copilărie, cele din adolescență nu voiau să se lase răzuite, pentru a li se adăuga un alt aer, străin. Într-un fel, se simțea violîndu-și propriul trecut, silindu-l să devină al altuia. O bătălie care a declanșat marele său război cu trecutul. Pe atunci, nu simțea că e în război, nu credea că trecutul va fi atît de prezent în cele ce vor veni.

Cu prima ocazie, după ce a redevenit adevăratul Klaus Bernath, a vizitat Belgia. Voia să-și clarifice „amintirile”, să-și încarce, acum, cînd nu mai conta, trecutul fals cu imagini adevărate. O precauție expirată: legitimarea vechilor minciuni cu un adevăr inutil. Și-a cumpărat chiar o casă în Belgia și a început să adune obiecte și fotografii vechi de prin

anticariate și să le lege, cumva, de tot ce-și imagi-
nase el că i s-a întâmplat în copilăria și în adolescența
sa belgiană. Când ai bani, ciudațeniile par normale.
Poți să cumperi ce vrei, să-ți imaginezi ce vrei: o
lampă de petrol cu care era să dai foc la casă, șaua
bunicului cu o urmă de glonț, scaunul în care ai
îmbrățișat-o pe Joelle, vasul de lapte ciobit în care
ți-ai ascuns primii bani. În fotografie, mustăciosul
rotofei și cu pipă nu putea fi decît bunicul Joachim.
Iar cele trei fete spălăcite din fotografia destul de
șifonată erau verișoarele lui. Chiar semănau cu veri-
șoarele din Lindenfeld, nu neapărat la figură, mai
degrabă prin aerul sfios-îndrăzneț pe care-l trans-
miteau privirile lor. „Toate verișoarele sunt la fel.”

L-a amuzat ideea că avînd vechiul pașaport fals
putea redeveni, fără prea mare greutate, belgianul
abandonat în antecamera autorităților germane. Ar
fi putut să se mute oricînd în biografia falsă și să
o facă adevărată. Ar fi putut avea o viață dublă.
Ideea nu-l atrăgea totuși: ar trebui să împartă totul
la doi. Chiar și trecutul. Cîtă vreme s-a ascuns sub
o altă identitate, știa că, undeva, există șansa, fie
și teoretică, de a ieși din ascunzătoare. Altfel, ar
însemna să tragă definitiv ușa după el, să o încuie
în urma lui și să facă din ascunzătoare capcana în
care să-și ducă întreaga viață.

Fusese un singuratic, dar nu din vocație: în
situații nesigure, cu greu poți lega prietenii. Cînd
te ascunzi, cînd fugi, cînd rătăcești, prietenii sunt
simple solidarități de etapă. Dacă ar fi fugit împreună
cu cineva, probabil că ar fi fost marea prietenie a
vieții sale. Cineva cu care să fi împărțit spaima și
tainele. După ce a adunat mare parte din bogății,
nu mai credea în sinceritatea prieteniei adevărate.
Prietenii ți-i faci în tinerețe, atunci cînd aluatul tău
încă mai poate primi formele celuilalt. Apoi, credea
Klaus, cînd lumea apucă să afle că ai bani mulți,
e greu să nu remarci la ceilalți, la cei ce se apropie
de tine, o anume fățarnicie. Un fel anume de a

aștepta să fie răsplătiți de prietenul bogat cu lucruri pe care nu le merită și nu și le pot permite.

A încercat să găsească pîlpîirea de amicitie printre marginali, printre refuzații societății. Uneori, umbla îmbrăcat modest prin locuri în care nu risca să fie recunoscut. Era reflexul omului ce fusese nevoit să se ascundă, să se prefacă mereu. Ceea ce, cîndva, fusese necesitate de zi cu zi, devenise acum un capriciu. O bizarerie, cum ar fi spus cunoscuții săi din lumea bună. Culmea, o bizarerie pentru care n-ar fi fost condamnat, dacă s-ar fi aflat de ea.

Ajunsese într-o societate complicată, în care bizareriile puteau fi un blazon, te diferențiau, te făceau mai interesant. Voia să vadă dacă o simplă băutură oferită unui necunoscut, într-un local amărît, nu putea fi ușa spre o prietenie dezinteresată. A întîlnit indivizi ciudați, naufragiați pe țărmul neprietenos al rigurilor sociale. Și-l amintea pe Mehmet, șoferul turc de tir, chiriaș al unui cămin de emigranți. Emigrantul de top, cum se socotea el, după ce întîlnise și emigranți „de jos”. Extremele care se tatonau.

Mehmet se îndrăgostea de toate femeile cu care se întîlnea. „Femeile se împart în două categorii: cele cu care ai avut de-a face o dată și cele cu care n-ai fost niciodată. Restul e doar repetiție.” Mehmet avea de-a face doar cu prostituatele din parcare. Trecea cu o mare ușurință peste statutul lor, peste depravarea dincolo de orice dubiu. Recupera femeia curată din fiecare profesionistă a șoselei. Le cerea fotografii, pe care le plătea în plus, apoi le socotea miresele lui, membre într-un harem care trăia numai în mintea sa. „Am soții în toată Europa. Vreo zece trăiesc în România ta.”

Așa au și intrat în vorbă. Turcul l-a întrebat de unde e, Klaus i-a răspuns că e din România, mai mult ca să nu-l sperie că ar fi vreun neamț care disprețuiește emigranții. Mai tîrziu, Mehmet i-a adus și niște ziare „din țară” pe care Klaus s-a uitat pentru a-și reaminti limba română. Și pentru a vedea

în ce lume cenușie trăiesc cei pe care i-a lăsat în urmă. Pentru a-și găsi justificări suplimentare deciziei sale de atunci, din Caransebeș, din seara plecării către necunoscut. Mehmet se comporta ca un prieten. Ciudat, aproape necredincios și, mai ales, dezrădăcinat. Aici, în această zonă sensibilă, era posibilă relația lor, numită pretențios prietenie.

De fapt, Mehmet era un fel de proiecție, Klaus vedea în Mehmet ceea ce ar fi putut deveni el însuși dacă n-ar fi existat cele câteva macazuri importante. Cu Mehmet se întâlnea doar acolo, printre marginali, în orele de camuflaj social, nu putea să-i permită accesul liber în viața sa. În viața sa de suprafață, acolo unde avea cunoștințe, parteneri, subordonați. Și aproape nici urmă de prieteni. Recunoștea că, dacă ar fi vrut cu tot dinadinsul, ar fi putut păstra câteva dintre contactele din trecutul său de fugăr, mai ales din rîndul celor care l-au ajutat. Doar pe Marie-Marie a căutat-o, a dat de ea într-un ospiciu. Pesemne își pierduse optimismul odată cu memoria. Nu l-a recunoscut, trecuseră oricum mulți ani, chiar și ea era de nerecunoscut, cu privirea rătăcită și fața golită de orice expresie. A fost o bătălie pe care trecutul o câștigase. Războiul nu se încheiase însă, confruntările dure abia urmau. „Trebuie să existe o cale pe care să te întorci, chiar și trecutul trebuie învins!”

Ceea ce l-a făcut să reziste cu mintea întreagă în toți anii ce au urmat plecării sale a fost plînsul. Plînsul cu program, metodic, terapeutic. Un secret pe care l-a păstrat și despre care nu-i vorbise nimănui, nici măcar lui Otto. Biografia sa nu trebuia să conțină această uriașă dovadă de slăbiciune. Ar fi fost prea intim, ținea de domeniul inexplicabilului. Plînsul cu program nu era ideea lui. Radinger, un psiholog marginal, socotit nebun, mai ales după ce, la moarte, i s-au găsit broaște presate sub saltea, spunea că viața noastră ar fi perfect echilibrată dacă am plînge regulat. Așa cum mîncăm. Nu la fel de des, dar la fel de conștiincios. Citise un articol

despre acest subiect în trenul care-l ducea departe, în sudul Americii, spre Punta del Sol.

Și-a propus să verifice teoria. A plătit un taxi pînă la cimitirul orașelului și s-a dovedit că are noroc. Norocul lui, nenorocirea altora. Era înmormîntat un bărbat tînăr, tată a cinci copii și bun cetățean, care murise în timp ce încerca să salveze un nou-născut dintr-un incendiu. Îl plingeau mulți. Plus încă unul. Cel mai adevărat plîns, un plîns pur, fără nici o legătură cu decesul sărmanului cetățean. A plîns apăsător, conștiincios. S-a simțit imediat mai bine, atît de bine, încît a decis că această cale e cea mai potrivită pentru echilibrul său viitor. Plînsese pentru prima dată de cînd își începuse viața de fugăr. Pînă atunci fusese prea preocupat ca să-și poată permite „luxul” unei slăbiciuni omenești.

Acolo, plîngînd în rînd cu toți, a găsit antidotul asprimii sufletești, al unei asprimi pe care și-o observase cu teamă. Nu era născut să fie atît de aspru, atît de împietrit. Parcă ceva s-a rupt în el, parcă s-a eliberat o cale de comunicare cu lumea. Cu lumea sensibilă. Și-a descoperit un senzor necunoscut, capabil să detecteze reziduurile sentimentale și să semnalizeze atunci cînd trebuie golit rezervorul. Plînsul a fost un vidanșor sufleteș. În anii singurătății, cînd nu avea pe nimeni, nici familie, nici prieteni, mergea măcar o dată pe lună la o înmormîntare, anunțată prin ziare sau nimerită din întîmplare prin cine știe ce cimitir. Plîngea fără să știe dacă o face prea tîrziu sau mult prea devreme.

„Ei, desigur”, își zicea, „după cum evoluează lumea, în viitor se vor găsi suficiente tristeți care să merite lacrimile de acum. Și dacă există o democrație a plînsului, vor fi destule lacrimi pentru toți.”

Marele Racord, cum l-a numit, într-o discuție cu Otto, marea reîntîlnire cu trecutul s-a petrecut în holul unui hotel modest de lîngă gara din München. Fusese chemat acolo la telefon de o voce speriată de femeie. Venea din România și voia să-i înmîneze ceva personal. Deși s-a simțit ușor contrariat, știa